

Sygn. akt III AUa 619/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 września 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Krzysztof Szewczak SA Teresa Czekał
Protokolant: sekr. sądowy Maciej Mazuryk	

po rozpoznaniu w dniu 4 września 2013 r. w Lublinie

sprawy ze skargi Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.

o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu z dnia 3 lutego 2012 roku w sprawie VI U 1541/11

o wypłatę emerytury

na skutek apelacji wnioskodawczyni Z. K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu

z dnia 25 kwietnia 2013 r. sygn. akt VI U 1/13

oddala apelację.

III AUa 619/13

UZASADNIENIE

W dniu 2 stycznia 2013 roku Z. K. wniosła skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu wydanym w sprawie sygn. akt VI U 1541/11. Powoływała się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. wydany w sprawie sygn. akt K 2/12 uznający za niezgodny z ustawą zasadniczą przepis art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227) w stosunku do osób, które miały ustalone prawo do emerytury przed datą 01.01.2011r. Domagała się zmiany decyzji ZUS z 29.09.2011r. i wypłaty zaległej emerytury od dnia jej zawieszenia do nadal wraz z odsetkami. Na rozprawie sprecyzowała zakres swojego roszczenia w ten sposób,

że wnosząc o wznowienie postępowania ograniczyła zakres czasowy roszczenia do żądania wypłaty przez pozwanego na jej rzecz zaległej emerytury w okresie od 01.10.2011r. do dnia 21.11.2012 roku wraz z odsetkami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych w odpowiedzi na skargę wnosił o oddalenie skargi.

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2013 roku Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił częściowo skargę od wyroku Sądu Okręgowego w Radomiu z 3 lutego 2012 roku w sprawie VI U 1541/11 w zakresie wypłaty emerytury od 1 października 2011 roku do 21 listopada 2012 roku, uchylił wyrok w pozostałym zakresie i umorzył postępowanie, wniosek o wypłatę odsetek przekazał do rozpoznania zakładowi Ubezpieczeń Społecznych.

Podstawa wyroku były następujące ustalenia:

Z. K. decyzją ZUS z dnia (...) nabył prawo emerytury od 1 listopada 2008 roku. W tej dacie pozostawała w stosunku pracy. Wypłata emerytury zgodnie z art. 103 ust.2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych została zawieszona z powodu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury.

Przepis art. 103 ust.2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych nakazujący zawieszenie wypłaty emerytury osobom, które nie rozwiązały stosunku pracy został uchylony z dniem 08.01.2009r. przez przepis art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 21.11.2008r. o emeryturach kapitałowych / Dz.U. nr 228, poz. 1507 /. W uwzględnieniu wniosku wnioskodawczyni o wypłatę emerytury organ rentowy ustalił nową wysokość świadczenia i wznowił jego wypłatę od dnia 01.03.2009r. Świadczenie to było wypłacane do dnia 30 września 2011r.

Z dniem 01.01.2011r. z mocy art. 6 ust 2 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw / Dz.U. nr 257.poz.1726 / do ustawy z dnia 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS został dodany przepis art. 103 a , który stanowi, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywała je bezpośrednio przed nabyciem prawa do emerytury. Zgodnie z przepisem art. 28 ustawy o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw cytowanej powyżej do wypłaty emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie ustawy jej przepisy stosuje się poczynając od dnia 01.10.2011r. W oparciu o ten przepis organ rentowy wydał decyzję z dnia 11.10.2011r. wstrzymując wypłatę emerytury od 01.10.2011r. z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia.

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2012 roku w sprawie VI U 1541/11 Sąd Okręgowy w Radomiu oddalił odwołanie wnioskodawczyni od tej decyzji / akta VI U 1541/11 /.

Wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28. ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. W konsekwencji tego wyroku z dniem 22.11.2012 r. z dniem 22.11.2012 r. przepis art. 103a w związku z art. 28 ustawy z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw utracił moc obowiązującą w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Wnioskodawczyni 19.11.2012 r. zwróciła się do pozwanego organu o wznowienie emerytury w związku z orzeczeniem Trybunału Konstytucyjnego. Decyzją z dnia 28.12.2012 r. ZUS podjął wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 roku.

Wnioskodawczyni w skardze o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Radomiu jako podstawę skargi wskazała powyższy wyrok Trybunału Konstytucyjnego.

Z treści wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób, a zatem stwierdzenie niekonstytucyjności tych przepisów ma charakter częściowy. Analiza przedstawionych powyżej okoliczności faktycznych wskazuje, że wnioskodawczyni, nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją. Trybunał Konstytucyjny w wyroku stwierdził niekonstytucyjność wskazanych przepisów w zakresie, w jakim znajdują one zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 01.01.2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury wprawdzie przed datą 01.01.2011 r., ale jednak w okresie obowiązywania art. 103 ust 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten obowiązujący do 07.01.2009r. stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Taka wykładnia orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny zostało stwierdzone, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 08.01.2009r. do 31.12.2010 r. a więc po uchyleniu cytowanego wyżej art. 103 ust. 2a ustawy emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych a przed wejściem w życie art. 103 a tej ustawy dodanego ustawą z 16.12.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie innych ustaw.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 13.11.2012 r. nie ma wpływu na treść wyroku objętego skargą, co skutkowało jej oddaleniem w zakresie prawa do wypłaty emerytury od dnia 1 października 2011 r. do dnia 21 listopada 2012 r.

Za okres objęty żądaniem wypłaty świadczenia od dnia 22 listopada 2012 r. Sąd uchylił wyrok Sądu Okręgowego w Radomiu i w tym zakresie umorzył postępowanie w trybie art. 477¹³ k.p.c. Zgodnie z treścią tego przepisu zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie "decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Pozwany zaspokoił częściowo żądanie skarżącej podejmując wypłatę emerytury od dnia 22 listopada 2012 r., zatem w tym zakresie postępowanie podlega umorzeniu.

Wniosek o ustalenie prawa do odsetek (dotyczy jedynie wypłaty emerytury od dnia 22 listopada 2012 r.) został przekazany do rozpoznania pozwanemu organowi rentowemu w trybie art. 477⁽⁽¹⁾⁾ § 2 k.p.c, zgodnie z którym jeżeli ubezpieczony zgłosił nowe żądanie, dotychczas nierozpoznane przez organ rentowy, sąd przyjmuje to żądanie do protokołu i przekazuje go do rozpoznania organowi rentowemu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych przedmiot rozpoznania sprawy sądowej wyznacza decyzja organu rentowego, od której wniesiono odwołanie. Jeżeli zatem po wniesieniu odwołania zostanie zgłoszone nowe żądanie, to sąd nie może go rozpoznać ale jest zobowiązany przekazać żądanie do rozpoznania organowi rentowemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 maja 1999 r. II UKN 622/98 OSNP 2000/15/591 oraz z dnia 26 maja 2011 r. IIUK 360/10 LEX nr 901610). Decyzja będąca przedmiotem postępowania odwoławczego w niniejszej sprawie nie zawierała rozstrzygnięcia o odsetkach, stąd też żądanie ustalenia prawa do odsetek należało przekazać organowi rentowemu do rozpoznania.

Apelację od tego wyroku złożyła wnioskodawczyni wskazując, że w uzasadnieniu wyroku, Sąd Okręgowy mylnie podał, że prawo do emerytury nabyła 14 maja 2008 roku, podczas gdy wniosek do ZUS – u złożony przez nią został w listopadzie 2008 roku i emerytura została przyznana od 1 listopada 2008 roku. Argumentowała, że wniosek złożyła dlatego, że w tym czasie trwały prace w Sejmie nad zniesieniem obowiązku rozwiązania stosunku pracy w celu

otrzymywania emerytury, a po jej wniosku z marca 2009 roku organ rentowy ponownie ustalił wysokość świadczenia i od marca rozpoczął jego wypłatę.

Wskazując na powyższe wniosła o zmianę wyroku i przyznanie wypłaty emerytury przez ZUS w R. za okres od 1.10.2011 do 21.11.2012 roku.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne i aprobuje argumentację prawną przedstawioną w motywach zaskarżonego wyroku.

Zaznaczenia wymaga, że Z. K. nabyła prawo do emerytury od 1 listopada 2008 roku, tj. od miesiąca w którym złożyła wniosek (decyzja z 26 listopada 2008 roku – k. 54 akta ZUS), a nie jak mylnie wskazał Sąd w uzasadnieniu wyroku od 14 maja 2008 roku. Omyłka ta jednakże nie pozostaje bez wpływu na treść rozstrzygnięcia.

Postawione w apelacji zarzuty są chybione.

Wnioskodawczyni w skardze o wznowienie postępowania w sprawie zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego z 16 lutego 2012 roku jako podstawę skargi wskazywała wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku.

Wyrokiem, na który powołuje się skarżąca, Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 roku w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Jak wynika z treści wyroku Trybunału niekonstytucyjność wskazanych przepisów stwierdzona została jedynie w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 roku bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Taka treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdza się, że „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku”, a więc po uchyleniu j art. 103 ust.2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy dodanej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 roku o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

Podkreślenia wymaga to, że w sprawie rozpatrywanej przez Trybunał Konstytucyjny problem dotyczył jedynie oceny, czy ustawodawca mógł na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. rozciągnąć stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej - przepisu ustalającego nową treść ryzyka emerytalnego - na sytuacje przeszłe, tj. wobec osób, które już nabyły prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r., czyli w czasie obowiązywania regulacji, która nie zawierała wymogu rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą dla uzyskania świadczenia emerytalnego.

Na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. prawo do emerytury tych osób ulega zawieszeniu, począwszy od 1 października 2011 r., jeżeli nie rozwiążą stosunku pracy do 30 września 2011 r. Takie działanie ustawodawcy, polegające na odstąpieniu od wcześniej przyjętej polityki, wobec osób, które nabyły prawo do emerytury pod rządami przepisów obowiązujących od 2009 r., zdaniem Trybunału Konstytucyjnego godzi w zasadę zaufania do państwa i prawa, a tym samym narusza bezpieczeństwo prawne obywateli. Trybunał stwierdził, że rozwiązanie

przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy emerytalnej, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r.

Orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego nie dotyczyło więc osób, które nabyły prawo do emerytury, kiedy obowiązywał przepis art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej.

Według stanu prawnego obowiązującego w dacie nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury - przepis art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.) stanowił, że prawo do emerytury ulegało zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Wyrok Trybunału nie obejmuje zatem sytuacji prawnej ubezpieczonej, która nabyła prawo do emerytury od 1 listopada 2008 roku, a więc jeszcze przed dniem 1 stycznia 2011 r., ale w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej, wykluczającej ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Ubezpieczona nabyła prawo do emerytury w okresie, kiedy istniała bowiem konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę. Nie można zatem w tym przypadku zarzucić działaniu ustawodawcy naruszenia zasady ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wskutek wprowadzenia instytucji zawieszenia wypłaty przyznanego i wypłacanego świadczenia.

Przepis art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 z późn. zm.), obowiązujący w dacie nabycia przez wnioskodawczynię prawa do emerytury był przedmiotem oceny Trybunału Konstytucyjnego, który w wyroku z dnia 7 lutego 2006 r., SK 45/04, stwierdził, że art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest zgodny z art. 2, art. 31 ust. 3, art. 32 i art. 67 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 30, art. 65 ust. 1, art. 70 ust. 5 i art. 73 Konstytucji.

Wstrzymanie wnioskodawczyni wypłaty emerytury z dniem 1 października 2011 r., ze względu na nierozwiązanie stosunku pracy, było zatem powrotem do unormowań obowiązujących w dniu nabycia przez nią prawa do emerytury i nie stanowiło naruszenia praw nabytych.

Sąd Okręgowy rozpoznając skargę o wznowienie postępowania prawidłowo uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 roku, sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść wyroku objętego skargą, co powodować musiało jej oddalenie.

Z tych względów i na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.